

odmev je dneva modrih vijolin.
V daljavi mesto je zažgalo svod,
do tal gori mu pozlačeni rob.
Strme oblaki gluho vanj z višin.

Topolov vrsta v črnih kutah gre
za cestnim robom in prepeva tožno.
Ob njih pokopališče. Mrtvece

požira daljni soj izvablja ven
in na obzidju jih obseva rožno.
Smejoč se plešejo v odsevu tem.

Ž A L U J O Č A K U R T I Z A N A

F R A N C O N I Č

S loneča vrhu polnočnih višav,
v lepoti svoji se smejoča, nága,
kot bajka skrita v mesečino draga
sem stala sredi vas, jaz sen daljav.

Pijanost silno, sladki njen trepet
v očeh sem skrivala ko venec zvezd,
ovila v temne jo noči prelest —
tako sem dala vam svoj čarni cvet!

V lase povezala sem plamenice,
ki iz njih strasti se plamen je sukljal...
Kot šum povodnih ptic, jaz Beatrice,

ki vodila sem vas v življenja karneval,
poslušam zdaj življenje kraj pustinj,
ah Sfinks, ki k sebi več ne hrepenim.

N A P R E L O M U

O D L O M E K — S T A N K O Z A L A R

Pozorišče je razkošen vestibul; nekakšen klasičen atrij, ki je v ozadju odprt, tako da je prost razgled na razkošen park. Na levi in desni so vrata v razne prostore. Ob obeh stenah se nahajajo na podstavkih doprsni kipi antičnih bogov. Povsem v ospredju se vidi široke stopnice, široke kakor ves vestibul. Vidnih je le dvoje

najvišjih stopnic. Skozi orzeli med drevjem parka se vidi ogromen tovarniški kamin. V ozadju še nekateri. Kadar je vse tiho, se čuje monotona pesem strojev.

3. slika.

Lepa, mesečna noč je. Med brnenje tovarniških strojev se vpleta od časa do časa pesem fantov, vasujočih nekje v daljavi. V ozadju se odraža iz mesečine silhueta Tita Hermesa, ki strmi nepremično predse. Po stopnicah prihaja tiho, tiho Angelica. Bosa je in čevlje drži v rokah. Obstoji. Tedaj se Tit ozre in jo opazi.

Tit: Angelica!

Angelica: To pismo sem prejela.

Tit: In si prišla? Zahvaljena mi bodi.
Je noč že pozna in je v srcu dvom
ko temna senca omračil mi misli.
Bo li prišla? Ali je pozabila
že name in na najino srečo mlado?

Angelica: To pismo sem prejela in prišla sem
kakor ste me nekdanj učili in
sem tolikrat prišla.

Tit: Tako hladno?
Kakor da se žrtvuješ le in nisi
dekle ljubeče moje, ki trepeče
v ljubezni svoji neizmerne sreče.

Angelica: Kako Vam naj verujem? Vse odkar
odšli odtod ste, niste spomnili
se me sirote bedne nikedar.
Prejela nisem niti ene vrste,
da bila srcu revnemu bi uteha.

Tit: Odveč je dvom. V daljini bil sem s tabo
in vetru, ki je proti domovini
na svojih krilih bele megle nosil,
izročal sem pozdrave ljubici.

Angelica: Besede vaše sladke so zares
ko da jih govorite gospodičnam
visokim iz visoke svoje družbe
in ne ponočni svoji ljubici.

Tit: Krivična si, Angelica, in veš
prav dobro, da bi bil med srečnimi
najvišji jaz, da smem ljubezen svojo
odkriti vsem očem zavidajočim.
Ker najina ljubezen žarka je
življenja mojega najvišji vrh.

Angelica: Besede, ki sem jih že često čula
iz tvoji ust. Besede so besede
in daleč je od njih do izpolnitve.
Je lep tvoj sen, in srečen, kdor ga sanja.
A ko se prebudiš, se ti oči
odpro široko in tedaj prekolneš
svoj lepi sen ko čarovnico krasno,
ki ti oko je omračila jasno.
Tedaj prekolneš me in jaz se vrnem,
odkoder sem prišla.

Tit: Nikar, nikar!
Dejanje, ki v očeh me tvojih dvigne,
dejanje izvršim: odtod, v tujino,
v neznane kraje pojdem, z mano ti
in z žulji na rokah ustvarim srečo.
Sijaj bogastva, ves lažnivi blesk
ostavim drugim, naj jih oslepi,
a srce moje, moja mlada sila,
le tebi, golobica, naj živi.

Angelica: Golobček moj, nikar! Bilo bi kruto
ožuljiti roke svilene z žulji.
Morda srce je tvoje res bilo
pri njih, ki kruh si služijo z roko.
Molčal je tvoj razum. Kdor v rovih temnih,
ob strojih ali statvah preživi
življenja svojega nesrečne dneve,
preklinja vse: Boga, ljudi, usodo.
Naj ne postanem predmet tvoje kletve!
Poglej življenje svoje: vse razkošje
je že ob zibeli ti kumovalo
in vzgajalo te je v gosposko bitje.
Denar, avtomobil, razkošni konji
in lepe deklice — kar je želelo
srce ti v prsih mladih, si imel.
In to naj bi zapustil in zavrgel
za ceno bedne nočne ljubice?
Zavrzi misel nemogočo, blazno!

Tit: Kaj naj storim: O, ljubica, povej,
saj si z ljubeznijo pahnila me
na rob življenja; ljubica, govori!

Angelica: Ostani tu na svojem mestu vse
dotlej, da pride tvoja ura in lahkó

boš storil mnogo, mnogo dobrega.
Ponočno ljubico, golobček moj,
pozabi jo!

Tit: Kako te naj zahvalim,
Angelica, za te besede. Mir
je kakor blagodejen vonj objel
vso mojo dušo. Dekle ljubljeno,
bogato nagradim te za ljubezen.

Angelica: Kako mehak si, orel vzvišeni,
moj lepi orel, skoro premehak.

(Čuje se ubrano petje.)

Tit: Čuj pesem. Pesem s polja za tovarno,
in pesem strojev, a nad vsem nebo
in tisočero zvezd.

Angelica: Kladivar Peter
je svoje fante zbral in poje mi
ko vsak večer ljubezen zvesto svojo.
Kladivar je delavec, morda ga
poznaš, ključavničar pri strojih
in dasi je ugleden, spoštovan,
me vendar ljubi in mi zvesto dvori.
Predsednik je organizacije
in vsem pokretom med tovarniškim
delavstvom načeljuje vedno on.
Je mož jeklen, bodočnost je njegova.

Tit: Je lepši sen, moj sen o dobi zlati,
ko bodo bratje vsi ljudje na zemlji!
Glej, zvezde na brezmejnem nebosklonu
žive in njih življenje je ubrano,
edini zakon jim je stvarstva genij.
Tako nekdan bo zakon bratom vsem
ljubezni genij, njega bo znamenje
zelena veja oljkova in ne
blesteči meč ko zakonom sedanjim.
In bodo srečni, kakor midva, vsi.
Glej, v dlani tvoji roka mi leži,
ovija dih me tvoj kakor meglíca,
meglica biserna iz pravljice.
Nič, prav ničesar več ne čutim.

Angelica: Le sanjaj, sanjaj, lepi orel moj.

(Počasi pada zastor.)